

AZƏRBAYCANIN REGIONLARINDA SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİNİN TƏŞKİLATI-İQTİSADI VƏ MALİYYƏ MEXANİZMLƏRİ

UOT: 332:332.1
<https://doi.org/10.30546/3006-0346.2024.6.84.086>

YUNİS ƏVƏZOV
 Azərbaycan Kooperasiya Universitetinin
 doktorantı

E-mail: avazovy@gmail.com

Qeyd edək ki, iqtisadi artım və regionların inkişafı bütün ölkənin iqtisadi təhlükəsizliyinin mühüm tərkib hissəsidir. İqtisadi inkişaf iqtisadiyyatın müsbət dinamikasını, sabitliyini, davamlılığını və artımının səmərəliliyini xarakterizə edən şərait və amillərin məcmusudur. Müasir dövrdə iqtisadi inkişaf strategiyasını müəyyənləşdirən əsas prioritetlərdən biri sahibkarlığın dəstəklənməsidir. Sahibkarlıq bu gün aparıcı sektorlardan biridir və iqtisadi inkişafın keyfiyyətini və dinamikasını, ümumi regional məhsulun keyfiyyətini və strukturunu müəyyənləşdirir. Cəmiyyətin indiki inkişafı mərhələsində sahibkarlıq fəaliyyəti bütövlükdə cəmiyyətin və konkret olaraq fərdin iqtisadi potensialının reallaşdırılmasında önəmli yer tutur. Biznes fəaliyyətinin bu növü yeni ictimai münasibətlərin, iqtisadi strukturların yaranmasına, əmək məhsuldarlığının yüksəldilməsinə, istehsal, texniki, iqtisadi və sosial problemlərin həllinə kömək edir.

Sahibkarlıq fəaliyyəti regionların və bütövlükdə ölkənin iqtisadi inkişafında önəmli rol oynayır. Regionun iqtisadi inkişafının təmin edilməsində sahibkarlığın rolu aşağıdakılarla ifadə olunur: 1. Adambaşına ÜDM-in həcmnin artması; 2. İşsizlik səviyyəsinin azalması; 3. Sosial gərginliyin azalması; 4. İqtisadi sabitlikdə maraqlı olan orta təbəqənin artması; 5. Gəlirlərin differensiasiyasının azaldılması; 6. Əhəlinin mal və xidmətlərə olan tələbatının ödənilməsi; 7. Rəqabət nəticəsində istehsal olunan mal və xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəlməsi; 8. Büdcəyə əlavə pul vəsaitlərinin hərəkəti; 9. Texniki və texnoloji yeniliklərin yaradılması və s.

Sahibkarlıqda tətbiq olunan təşkilati-iqtisadi mexanizmlər regionlarda fəaliyyət göstərən sahibkarlıq strukturlarının inkişafına təsir göstərir. Sahibkarlıq strukturlarının inkişafı isə öz növbəsində iqtisadi sistemin səmərəliliyini, cəmiyyətin rifahını müəyyənləşdirir və bir çox problemləri həll edir. Bununla yanaşı, sahibkarlıq sektorunda qarşıya qoyulan aşağıdakı kimi məqsədlərə nail olmaq imkanı verir: daxili və xarici bazarlarda məhsul və xidmətlərin rəqabət qabiliyyətini artırmaq; xam-

maldan asılılığı azaltmaq; iqtisadiyyatda innovasiya komponentini artırmaq; insan resurslarının istifadə olunmamış potensialını üzə çıxarmaq; regionların və bütövlükdə ölkənin rifahının yüksəlməsini təmin etmək [1, s.115].

Regional sahibkarlıq təşkilati, iqtisadi və maliyyə amillərinə əsaslanan bir sıra fərqləndirici xüsusiyyətlərə malikdir. Regional sahibkarlığın fərqləndirici xüsusiyyətləri bu sahənin inkişafının region və ölkə iqtisadiyyatı üçün yüksək sosial-iqtisadi əhəmiyyətini müəyyənləşdirir:

1. Vergi ödəyicilərinin sayının artması ilə vergi bazası böyüyür. Vergi bazasının ölçüsü bütün səviyyəli büdcələrə vergi daxilolmalarının artmasına kömək edir və bununla da təsərrüfat subyektlərinin inkişaf imkanlarını artırır.

2. Sahibkarlıq dolanışiq mənbəyi olmaqla bərabər, fərdin daxili potensialını açmaq üçün bir vasitədir.

3. Obyektiv olaraq orta və iri müəssisələrin getdikcə genişlənən restrukturizasiyası vətəndaşları müstəqil sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmağa məcbur edir.

4. Bu sektor yeni iş yerləri yaratmağa qadirdir və buna görə ölkədə işsizliyi və sosial gərginliyi azalda bilər.

Azərbaycanda sahibkarlığın, xüsusən də KOS-un inkişafına dövlət dəstəyi son illər öz səmərəliliyini göstərərək və buna görə də yüksək qiymətləndirilir. İqtisadiyyatın davamlı və uzunmüddətli inkişafı, o cümlədən onun şaxələndirilməsi və rəqabət mühitinin yaradılması dövlətin əsas prioritetlərinə çevrilmiş və bu səbəbdən də həmin sahədə mühüm dövlət proqramları təsdiq olunmuşdur. KOS-ların inkişafını özündə ehtiva edən, bu inkişafın gələcək üçün hədəflərini müəyyənləşdirən və dövlət dəstəyinin mövqeyini tam əks etdirən belə proqramlardan biri də "Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi"dir. Strateji Yol Xəritəsinin əsas məqsədi KOS-un regionların və ölkə iqtisadiyyatının rəqabət qabiliyyətinin artırılmasına yönəldilməsidir ki, bu da onun gələcək davamlı

inkışafı üçün geniş imkanlar açır [2].

Regionlarda sahibkarlıq fəaliyyətinin təşkila-ti-iqtisadi və maliyyə xüsusiyyətləri onun 3 qrupda qruplaşdırılan əsas maliyyə mənbələrini müəyyən-ləşdirməyə imkan verir. Birinci qrup kiçik və orta sahibkarlığın (KOS) dövlət səviyyəsində maliyyələş-dirilməsini xarakterizə edir. Bu təsnifat çərçivəsində birinci qrup KOS-ların inkışafı üçün vəsait şək-lində regionlara dəstək, habelə müvafiq regionlarda KOS-ların inkışafı məqsədilə infrastrukturun, mikro-maliyyə təşkilatlarının, zəmanət fondlarının yaradıl-ması ilə bağlıdır. İkinci qrup yerli səviyyədə KOS-un və yerli ərazilərdə yaradılmış infrastruktur subyektlə-rinin maliyyələşdirilməsini xarakterizə edir. Bu qrup əsasən kiçik biznesi dəstəkləmək üçün ixtisaslaşdırıl-mış infrastruktur vasitəsilə regionlar tərəfindən ve-rilən maliyyə dəstəyini nəzərdə tutur. Üçüncü mənbə KOS-un öz vəsaitlərindən istifadəni nəzərdə tutur. KOS-a maliyyə dəstəyi növlərinin iqtisadi məzmun-na görə qruplaşdırılması, öncə, maliyyələşdirmə mənbələrinin və formalarının vəsaitlərdən məqsədli istifadəsinə görə ətraflı diferensiallaşdırılmasının zəruriliyi ilə müəyyənləşdirilir Azərbaycanın regi-onlarında sahibkarlıq fəaliyyətində təşkilati-iqtisadi və maliyyə mexanizmlərinin səmərəli şəkildə tətbiqi zəruridir ki, bu da dövlət dəstəyi olmadan mümkün deyil. Sahibkarlığa əsas dəstək formaları maliyyə, in-formasiya, konsaltinq, əmlak və digər dəstək forma-larıdır. Sahibkarlığa maliyyə dəstəyi mikrokreditlər, sahibkarlıq subyektlərinin vəziyyətindən asılı olaraq təminatlar, prioritet fəaliyyət sahələrinin reallaşdırıl-ması üçün xarici və daxili investisiyaların cəlb edil-məsinə köməklik, habelə maliyyələşdirmə proqram-ları formasında reallaşdırılır.

Azərbaycanda sahibkarlığın inkışafına dövlət dəstəyi Sahibkarlığın İnkişafı Fondu tərəfindən güzəştli kreditlər və ixraca dəstək, monitoring, maliyyələşdirmə, müxtəlif layihələrin, o cümlədən inves-tisiya və infrastruktur layihələrinin reallaşdırılması şəkildə təmin edilir. İqtisadiyyat Nazirliyinin tabeliyində olan bu fond vasitəsilə hər bir iqtisadi rayon üzrə prioritet istiqamətlər müəyyənləşdirilir. Dövlət tərəfindən sahibkarlıq fəaliyyətinin inkışafına birbaşa maliyyə yardımı göstərməklə yanaşı, qeyri-maliyyə yardımı mənbələrinin müəyyənləşdirilməsi və tətbiqi hazırda regionlarda sahibkarlığın inkışafının prioritet istiqamətidir. Bu inkışaf prioritetlərinin müəyyənləş-dirilməsində və reallaşdırılmasında dövlət siyasətinin xarakteri önəmli rol oynayır [3, s.24].

Ümumiyyətlə, regionların iqtisadiyyatının da-vamlılığının və inklüzivliyinin təmin edilməsində sahibkarlığın rolu artır. Şübhəsiz ki, sahibkarlığın inkışafı, onlara göstərilən dövlət dəstəyi ümumi proq-ramın tərkib hissəsidir. KOS-un inkışafı məsələləri dünyanın hər yerindən mütəxəssislər və alimlər tərəfindən nəzərdən keçirilir ki, Azərbaycan da bu baxımdan istisna deyil. Bunun nəticəsidir ki, son illər Azərbaycanda və onun regionlarında sahibkar-lığın təşkilati-iqtisadi və maliyyə mexanizmlərinin səmərəli tətbiqi əsasında KOS-un inkışafında önəmli irəliləyişlər əldə edilmişdir. Bu, öz əksini KOS sahə-sində bir sıra maliyyə-iqtisadi göstəricilərdə tapmış-dır. Azərbaycanın regionlarında KOS-un inkışafını əks etdirən əsas göstərici mikro, kiçik və orta sahibkarlıq strukturlarının sayıdır. Azərbaycanda 2023-cü ildə ölkə üzrə mikro, kiçik və orta sahibkarlıq struk-turlarının sayı 401149 vahid olub ki, bunun 197043-ü və ya 44,6%-i Bakı şəhərində yerləşmişdir. Bakı şəhəri üzrə həmin subyektlərin sayı 2022-ci ilə görə 9245 vahid və ya 4,9% artmışdır [4].

Dövlət tərəfindən regionlarda sahibkarlığın inki-şafı ilə bağlı müxtəlif proqramların reallaşdırılmasına baxmayaraq, ölkədə fəaliyyətdə olan sahibkarlıq strukturlarının sayında Bakı şəhəri və digər iqtisadi rayonlarda kəskin fərqi olması sahibkarlıq fəaliyyə-tinin regional institusional infrastrukturla təminatın-da ciddi problemlərin mövcudluğundan xəbər verir [5, s.17]. 2023-cü ildə yuxarıda qeyd edilən sahibkarlıq subyektləri üzrə məhsul buraxılışının həcmi-ni təhlil etmək və bunun üçün şəkil 2-yə diqqət yetirək. 2023-cü ildə ölkə üzrə mikro, kiçik və orta sahibkar-lıq strukturları tərəfindən məhsul buraxılışı 34743,0 milyon AZN olub ki, bunun 23897,5 milyon AZN-i və ya 68,8,6%-i Bakı şəhərinin payına düşmüşdür.

Azərbaycanın regionlarında sahibkarlıq fəaliy-yətinin maliyyələşdirilməsi zəruridir ki, bunun üçün də əsas mənbələr dövlət büdcəsi və kommertiya banklarının, beynəlxalq və xarici bankların, kre-dit-maliyyə təşkilatlarının kredit resurslarıdır. Azər-baycanda sahibkarlara dövlət maliyyə yardımının iki mexanizmi formalaşmış. Birinci mexanizm fermer təsərrüfatlarına subsidiya şəkildə kredit güzəştləri-nin verilməsidir. Bu mexanizm fermerlərin kredit-ləri və kommertiya banklarından aldıkları kreditlər üzrə faizləri büdcə hesabına ödəməsinə zəmanət ve-rir. İkinci mexanizm kiçik biznesə investisiya yar-dımının göstərilməsidir və bu məqsədlər üçün döv-lət büdcəsindən vəsaitin ayrılması nəzərdə tutulur.

Dövlət investisiya resurslarını rəqabətli əsaslarla rəqabətqabiliyyətli uzunmüddətli kreditlər şəklində prioritet biznes layihələrinə yönəldir.

Regionlarda sahibkarlığın inkişafının maliyyələşdirilməsində kredit portfelinin həcmnin artırılması önəmli rol oynayır. Son beş il ərzində regionlar üzrə biznes kreditlərinin həcmi artmaqdadır. Belə ki, onların həcmi 01.01.2020-ci il tarixinə 9031,6 milyon AZN olub ki, artıq 01.01.2024-cü il tarixinə 3585,2 milyon AZN və ya 39,7% artaraq 12616,8 milyon AZN təşkil edib. Bunun da 6251,7 milyon AZN-i və ya 49,6%-i iri, 2629,9 milyon AZN-i və ya 20,8 %-i orta, 2149,7 milyon AZN-i və ya 17,0%-i kiçik, 1585,5 milyon AZN-i və ya 12,6%-i isə mikrosahibkarlıq üzrədir [6].

Qeyd edək ki, biznes kreditləri təminatlıq səviyyəsinə görə üç qrupa ayrılır. Azərbaycanda 31.12.2023-cü il tarixinə sahibkarlıq subyektləri üzrə kredit təminatlılığının səviyyəsi cədvəl 1-də göstərilən kimi olmuşdur.

Cədvəl 1

31.12.2023-cü il tarixinə sahibkarlıq strukturları üzrə biznes kreditlərinin təminatlıq səviyyəsi, faizlə

Göstəricilər	Təminatlı	Qismən təminatlı	Təminatsız
Biznes kreditləri	45,9	33,8	20,3
İri sahibkarlıq üzrə	42,1	38,4	19,5
Orta sahibkarlıq üzrə	48,0	32,8	19,2
Kiçik sahibkarlıq üzrə	54,4	25,7	19,9
Mikro sahibkarlıq üzrə	40,5	18,2	41,3

Mənbə: ARMB. <https://uploads.cbar.az/assets/d683dd3c289936df5f028d9a6.pdf>.

Təminatlılığına görə biznes kreditlərinin əsas hissəsi kiçik sahibkarlıq subyektləri üzrə, qismən təminatlılığına görə orta sahibkarlıq üzrə, təminatsız olanlar isə mikrosahibkarlıq subyektləri üzrədir. Regionlarda sahibkarlığın inkişafına dəstək üçün elə bir normativ-hüquqi baza və infrastruktur formalaşdırılmalıdır ki, sahibkarlar üçün inzibati imkanları minimuma endirməklə, sahibkarlıq ideyalarını reallaşdırmaq üçün ən əlverişli şəraitin yaradılmasına öz töhfəsini versin. Çünki, sahibkarlıq region iqtisadiyyatının tərkib hissəsi olan və dövlət büdcəsinin

mühüm hissəsini təşkil edən bazar iqtisadiyyatının əsas sahələrindən biridir. Sahibkarlığa dəstəyin göstərilməsi dövlətin ən önəmli vəzifələrindən biridir ki, onun həlli bütövlükdə iqtisadiyyatın səmərəli inkişafının açarıdır.

Regionlarda sahibkarlığın inkişafında əsas iqtisadi mexanizmlərdən biri vergi tənzimlənməsi mexanizmidir. Vergi tənzimlənməsi dövlətin sahibkarlıq fəaliyyətinə təsirinin ən önəmli sahələrindən biridir. Vergi sisteminin inkişafı iki məqsədin birləşməsi yolu ilə reallaşdırılmalıdır: sahibkarların vergi yükünün azaldılması və büdcə sisteminin kifayət qədər gəlirliliyinin təmin edilməsi [7, s.281].

Regionlarda sahibkarlığın təşkilati-iqtisadi və maliyyə mexanizmlərinin səmərəli tətbiqi investisiyaların inkişafını sürətləndirilməsinə və dövrü-yə vəsaitlərinin yüksək dövrüyyəsinə gətirib çıxara bilər. Bu, həm də ölkə iqtisadiyyatında innovasiyaların sürətləndirilməsinə, yeni vasitə və texnologiyaların, ixtiraların, startapların, yeni istehsal üsullarının cəlb edilməsinə və tətbiqinə şərait yarada bilər. Sahibkarlığın inkişafına töhfə verə biləcək aktiv innovasiya fəaliyyətinin reallaşdırılması da zəruridir. Regionlarda sahibkarlığın inkişafında klaster mexanizmlərinin yaradılması önəmli addımlardan hesab olunur. Bir sıra dünya ölkələrində müxtəlif iqtisadi fəaliyyət sahələrində klasterlərin yaradılması yolu ilə sənaye sahələrinin inkişafına nail olunmuşdur. Azərbaycanın regionlarında da klasterlərin yaradılması mövcud iqtisadi və təbii sərvətlərdən maksimum səmərəli istifadəyə, əmək resurslarının təsərrüfat fəaliyyətinə cəlb edilməsinə əlverişli şərait yaradılmasına, geniş çeşiddə məhsul istehsalına imkan verəcəkdir [8, s.53]. Klasterlərin bu kimi üstünlükləri yerləşdiyi regionda sahibkarlıq fəaliyyətini stimullaşdıracaqdır.

YEKUN

Beləliklə, müasir şəraitdə sahibkarlıq fəaliyyətinin formalaşması və inkişafı regionun iqtisadi yüksəlişinin əsas amillərindən biri hesab olunur. Regionlarda sahibkarlığın inkişaf səviyyəsinin artırılması onun təşkilati-iqtisadi və maliyyə mexanizmlərindən səmərəli tətbiqindən asılıdır ki, bu da aşağıdakıları əhatə etməlidir:

✓ sahibkarlığa informasiya xidmətləri ilə bağlı dəstəyin göstərilməsi məqsədilə infrastrukturun formalaşdırılması, sahibkarlar üçün mövcud informasiya ehtiyatlarının və xidmətlərin konsolidasiyası,

habelə sahibkarlar, dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları, maliyyə-kredit institutları və inkişaf institutları arasında çevik qarşılıqlı fəaliyyətin gücləndirilməsi;

✓ sahibkarlıq üçün kredit və zəmanət dəstəyi proqramlarının genişləndirilməsi;

✓ dövlət dəstəyinin göstərilməsi sahəsində şəffaflıq səviyyəsinin artırılması, o cümlədən sahibkarlıq subyektlərinin - dəstək alanların vahid reyestrinin yaradılması;

✓ KOS-lara əsas dəstək mexanizmi kimi avadanlıq lizinqinin inkişafı;

✓ KOS-a müntəzəm əmlak dəstəyinin göstərilməsi;

✓ sahibkarlığa dəstək göstərilməsi məqsədi daşıyan infrastruktur təşkilatlarının fəaliyyətinə vahid tələblər sisteminin qanunvericiliklə müəyyənləşdirilməsi;

✓ sahibkarlıqla bağlı vergi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi;

✓ sahibkarlıq subyektlərinin maliyyə yükünün yüngülləşdirilməsi;

✓ KOS-un məhsullarına tələbin stimullaşdırılmasına yönəlik tədbirlərin reallaşdırılması;

✓ sahibkarlığın inkişafı mexanizmi kimi klasterləşmənin tətbiqinin genişləndirilməsi və s.

Açar sözlər: *Azərbaycan, regionlar, sahibkarlıq fəaliyyəti, təşkilati-iqtisadi mexanizmlər, maliyyə mexanizmləri, regionların inkişaf problemləri, regionlarda sahibkarlığın inkişafı prioritetləri.*

ƏDƏBİYYAT SİYAHISI:

1. Столярова, А.Н. Развитие малого и среднего предпринимательства на региональном уровне / А.Н. Столярова, М.В. Русакович // Вестник РАЕН. – 2018. – Т. 18, № 1, – с. 115-119.

2. *Azərbaycanda kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı.* – Bakı, – 6 dekabr 2016.

3. Abdullayev, L.İ., Osmanov, İ.O. *Sahibkarlığın inkişafına dövlətin qeyri-maliyyə dəstəyi formalarının genişləndirilməsi istiqamətləri. AMEA-nın İqtisadiyyat İnstitutu. Elmi əsərləri.* – Bakı: – 2014 №2, – s.23-27.

4. *Azərbaycanda mikro, kiçik və orta sahibkarlıq.* – Bakı, 2024. – 225 s. [Elektron resurs] / URL: https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/

[source/entrepreneurship_2024.pdf//](https://www.stat.gov.az/menu/6/statistical_yearbooks/).

5. Əhədov, V.P. *Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafında institusional tənzimlənmənin təkmilləşdirilməsi. Fəlsəfə doktoru elmi dərəcəsi almaq üçün təqdim edilmiş dis. avtoreferatı.* / – Bakı, 2024. – 40 s.

6. *Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Bankının statistik bülleteni.* Bakı, Yanvar, 2024, 96 s. [Elektron resurs] / URL: <https://uploads.cbar.az/assets/52238f3796853677ac57679d8.pdf> //.

7. Токаев, В. *Механизмы расширения предпринимательской активности / В. Токаев, Г.В. Меукова // Инновационная стратегия развития современного предпринимательства: материалы Международной научно-практической конференции,* – Москва, –17–18 декабря 2019, – с. 277-284.

8. Əliyev, Ş.T., Musayeva, S.F. *Azərbaycanda regional biznesin inkişafının şaxələndirilməsində klaster institutunun multiplikativ rolu. "Regional iqtisadiyyat: müasir aspektlər və aktual məsələlər" mövzusunda Respublika elmi konfransın materialları.* – Sumqayıt. – 22-23 aprel 2021, №2, – s.52-55.

ЮНИС АВАЗОВ

*Докторант Азербайджанского
Университета Кооперации,
E-mail: avazovy@gmail.com*

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ И ФИНАНСОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РЕГИОНАХ АЗЕРБАЙДЖАНА

В статье рассматриваются организационные - экономические и финансовые механизмы предпринимательской деятельности в регионах Азербайджана. Проанализированы вопросы эффективного использования ресурсов регионов. Обоснована важность расширения применения экономических механизмов для повышения экономической активности регионов. Отмечена исключительная роль финансового механизма в регионах. Дан анализ процессов социально-экономического развития, осуществляемых в регионах Азербайджана. Определены приоритеты эффективного использования имеющихся в регионах природных и трудовых ресурсов. Даны

предложения по активизации применения организационно-экономических и финансовых механизмов для ускорения развития предпринимательства в регионах страны.

Ключевые слова: *Азербайджан, регионы, предпринимательская деятельность, организационно-экономические механизмы, финансовые механизмы, проблемы развития регионов, приоритеты развития предпринимательства в регионах.*

YUNIS AVAZOV

Doctoral student of Azerbaijan Cooperation University,

E-mail: avazovy@gmail.com

ORGANIZATIONAL - ECONOMIC AND FINANCIAL MECHANISMS OF BUSINESS ACTIVITY IN THE REGIONS OF AZERBAIJAN

The article examines the organizational - economic and financial mechanisms of entrepreneurial activity in the regions of Azerbaijan. The issues of efficient use of regional resources are analyzed. The importance of expanding the use of economic mechanisms to increase the economic activity of regions is substantiated. The exceptional role of the financial mechanism in the regions was especially noted. An analysis of the processes of socio-economic development carried out in the regions of Azerbaijan is given. Priorities for the effective use of natural resources and labor resources available in the regions have been identified. Proposals were made to intensify the use of organizational, economic and financial mechanisms to accelerate the development of entrepreneurship in the regions of the country.

Key words: *Azerbaijan, regions, entrepreneurial activity, organizational and economic mechanisms, financial mechanisms, problems of regional development, priorities for the development of entrepreneurship in the regions.*